

08.681

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1904-BEN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,

HORNÝÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA

1904.

1838

MAZAYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TAJAZÁNYLÉK

1007-BE

MAZAYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

1007-BE

MAZAYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TAGAJÁNLÁSOK

1904-ben.

AZ I. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK:

BECKER FÜLÖP ÁGOST-ot, a budapesti egyetemen a francia nyelv és irodalom ny. r. tanárát, *levelező* tagnak ajánlja **Petz Gedeon** l. tag. Becker szaktudományának valóban jeles, fáradhatatlan szorgalmú képviselője, a ki a francia philologia különböző ágaival foglalkozva, az irodalomra, nyelvre és verselésre vonatkozó értékes bűvárlataival kiváló helyet vívott ki magának a romanisták sorában. Irodalomtörténeti munkássága a francia irodalom fejlődésének nem egy fontos és érdekes mozzanatához fűződik: a hősmonda és hősi eposz, a renaissance és reformáció s a XVIII. századnak a Rousseau nevéhez kapcsolódó szellemi mozgalmi egyképen magukra vonják Becker tudományos érdeklődését s nem riad vissza az ezekre vonatkozó nehéz és sokat vitatott problémáknak új és önálló tárgyalásától. A francia hősmonda és hősi eposz kérdéseivel foglalkozik mindenekelőtt az ó-francia Vilmos-mondáról szóló könyve (*Die altfranzösische Wilhelmsage und ihre Beziehung zu Wilhelm dem Heiligen*, Halle 1896), a melyben a különböző történeti személyeknek egy mondai hős alakjába való egybeolvadását s a különféle mondáknak egybekapcsolódását mutatja ki, megvilágítja az e mondákat tárgyaló költeményeknek egymáshoz való viszonyát s főleg a *Moniage Guillaume* cz. eposznak az egész ciklusban való helyét jelöli ki. Hogy a külföldi kritika mily kiváló jelentőséget tulajdonított Becker e munkájának, arra nézve legyen szabad a francia philologia egy vezérférfiának, a nemrég elhunyt Gaston Paris-nak e szavait idéznem: „Ce très remarquable ouvrage, par la façon nouvelle dont l'auteur comprend et manie la critique, marquera une date dans l'histoire des études sur l'épopée française».

(*Romania* XXV, 348.) E tanulmány folytatásául tekinthetjük Beckernek a délfraancia mondakörrel szóló munkáját (*Der südfrauzösische Sagenkreis und seine Probleme*, Halle 1898), a melyben e mondakör két csoportját, a Vilmos-cyklust és az Aimeri-cyklust tárgyalja, valamint *Der Quellenwert der Storie Narbonesi* cz. dolgozatát (Halle 1898), melyben megczáfolja azt a föltevést, hogy ez az olasz munka régebbi reánk nem maradt francia hőskölteményeken alapszik. Megjegyzem, hogy Becker a Vilmos-monda tárgyalása közben behatóan foglalkozik az ó-skandináv Karlamagnus-sagával (melynek az eredetin alapuló fordítását is adja) és a XIII. századi Ulrich von Türheim „Willehalm“ cz. középfelnémet költeményével is. Figyelemreméltó Beckernek a hősmonda alakulására s a mondakutatás módszerére vonatkozó felfogása is: ő síkra száll amaz elmélet ellen, mely szerint a hősköltemények mintegy közvetlen utóhangjai a történeti eseményeknek; szerinte emez események és a mondaköltészet között egyes helyekhez kötött emlékek, hagyományok, fenmaradt intézmények, történeti művek szolgáltak kapcsolatul s többet kell tulajdonítani egyes költők s feldolgozók egyéni munkásságának, mint a mondák titokszerű fejlődésének, átalakulásának. — A XVI. századi francia irodalom körébe vezet bennünket Becker tanulmányainak egy másik csoportja: *Jean Lemaire*-ről szóló, eleven és vonzó előadással megírt könyve (Strassburg 1893), a melyben alapos elmélyedéssel elemezi és jellemzi Lemaire költői egyéniségét (noha kelleténél többet mond róla, midőn a francziák „első humanista költőjé”-nek nevezi) és egy francia nyelven írt munkája: *Marguerite, duchesse d'Alençon, et Guillaume Briçonnet, évêque de Meaux* (Pariš 1901), a mely a franciaországi reformáció történetéhez nyújt becses adalékokat s egyúttal tanúságot tesz arról a fáradságtalan szorgalomról, a melylyel a szerző a Margit és Briçonnet nagyterjedelmű levelezését búvárolta át. E század végének s a XVII. század elejének irodalmára vonatkozó kérdéseket tárgyal a *Barclay János*-ról írt alapos tanulmány (*Zeitschrift für vergl. Literaturgeschichte* 1903), a mely e francia születésű író életére s latin nyelven írott, nagyhatású munkáira sok tekintetben új fényt derít. Hogy Becker az újabb francia irodalom alakjait és szellemi mozgalmait is minő alapos-sággal tanulmányozta és tanulmányai eredményét mily vonzó formában tudja előadni, azt ékesen bizonyítja *Rousseau*-ról írt dolgozata (Stuttgart 1897), melyről egy bírálója (Wetz V.) így nyilatkozik: „Diese glänzend geschriebene biographisch-litterarische Charakteristik gehört zum Besten, was in diesem Umfange über den Genfer Philosophen, und ist sicherlich das Beste, was auf so knappem Raum über ihn in deutscher Sprache geschrieben wurde“. Becker legújabbban a francia philologia körén kívül is figyelemreméltó munkásságot fejt ki: spanyol irodalomtörténeti tanulmányokkal foglalkozva, ez irodalomnak a XVI. századig való fejlődéséről közölt egy becses dolgozatot a *Neue Heidelberger Jahrbücher* 1904. évfolyamában. Irodalomtörténeti

munkássága mellett ismételtlen foglalkozott nyelvi és verstani vizsgálatokkal is: a XII. századi francia nyelvre vonatkozó megfigyeléseit közli a Vilmos-mondáról szóló munkájában, a XV. és XVI. századi nyelvet jellemzi Lemaire-ről írt könyvében s egyes értekezéseiben és birálataiban, melyek főleg a Zeitschrift für romanische Philologie hasábjain jelentek meg, gyakran találunk alapos nyelvészeti ismereteiről tanuskodó fejtegetéseket. Francia verstani kérdésekről szóló doctori értekezése (*Zur Geschichte der „vers libres“ in der neufranzös. Poesie* 1888) és magántanári habilitationalis irata (*Vom Ursprung der romanischen Versmasse* 1890) s azóta is ismételtlen tárgyalt verstani problémákat. Hogy Beckernek az eddigiekben vázolt sokoldalú munkásságát külföldön mély elismeréssel méltatják, arra nézve legyen szabad egy valóban illetékes, hírneves romanistának, Neumann Frigyes heidelbergi egyetemi ny. r. tanárnak nyilatkozatára hivatkoznom. Neumann — a ki mint a Literaturblatt für german. u. roman. Philologie szerkesztője, kellőképp mérlegelheti a szaktudományában működő egyéniségek súlyát — f. é. febr. 11 én hozzám intézett levelében ezt írja: «Ich halte Becker für einen der besten und fähigsten unter den jüngeren Romanisten, von dem wir auch für die Zukunft noch Grosses zu erwarten berechtigt sind. Was wir ihm bisher zu verdanken haben, bedeutet eine sehr ansehnliche Förderung unseres Wissens. Mit seinen frühesten Arbeiten, verschiedenen Beiträgen zur romanischen Metrik, hat er eine Reihe von neuen Perspektiven eröffnet und über Fragen der allerschwierigsten Art neues Licht verbreitet. Und ebenso sind seine Beiträge zur altfranzösischen Sagen- und Litteraturgeschichte, seine Arbeiten über spanische Litteratur, sein ausgezeichnetes Buch über Jean Lemaire u. a. m., reich an neuen Tatsachen und neuen Gesichtspunkten für die Beurteilung der behandelten Erscheinungen. Es gibt wenig Arbeiten, die in gleichem Masse anregend auf die Forschung gewirkt haben, wie die Becker'schen; überall auf den von ihm behandelten Gebieten sieht man die weitere Arbeit an ihn anknüpfen. Becker darf daher wohl ohne Übertreibung als einer der scharfsinnigsten und ideenreichsten Forscher auf den in Frage stehenden Gebieten bezeichnet werden». — Becker azonban nemcsak a német és francia tudományos irodalom terén fejtett ki ily értékes és gyümölcsöző munkásságot. 1893 óta a budapesti egyetem tanára s ez évtizedben, melyet körünkben töltött, nemcsak mint tanár buzgólkodott fiatal francia philologusaink képzésében, hanem derekasan résztvett tudományos irodalmi törekvéseinkben is. Munkásságának ez a része szakköreinkben amúgy is ismeretes lévén, itt a pusztá adatok felsorolására szorítkozhatom. Már 1896-ban jelent meg az Egyetemes Philologiai Közlönyben egy dolgozata, melyben egy a budapesti ág. h. ev. főgymnasium birtokában levő XV. századbéli francia *livre d'heures*-t ismertett. Azóta több nagyobb terjedelmű, alapos dolgozata jelent

meg a Budapesti Szemlében (*A román irodalmak kialakulása*, 1900. — *A spanyol irodalom a középkorban*, 1902. — *A spanyol irodalom a XV. században*, 1903.); magyar nyelven is kiadta Rousseauról szóló könyvét (Budapest 1902.); a Pecz Vilmos szerkesztésében megjelenő *Ókori lexikon* számára megírta a latin keresztyén irodalomra vonatkozó cikkeket; Wundt nyelvphilosophiai művével foglalkozva, termékenyítőleg hatott a magyar nyelvészeti irodalomra (I. Nyelvőr 1902. 353. l.) s a Heinrich Gusztáv szerkesztésében megindult Egyetemes Irodalomtörténet II. kötete számára megírta *A román népek és nyelvek* cz. bevezető cikket és a *spanyol irodalom történetét* önálló tanulmányok alapján tárgyaló részt. — Beckert tudományos munkássága mindenképen méltóvá teszi arra, hogy Akadémiánk is elismerésében részesítse s hiszem, hogy midőn az Akadémia e kiváló munkaerőt a maga számára megnyeri, őt, a külföldről hozzánk szakadt tudóst is egy újabb kötelékkel fűzi hozzá hazai tudományosságunk ügyéhez.

FRECSKAY JÁNOS-t, a m. kir. szabadalmi hivatal segédhivatalának főigazgatóját, a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának 1882 óta segédtagját, *levelező* tagnak ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** rendes tag. Mikor 1900-ban Szinnyi József rendes tag Frecskay Jánost a levelező tagságra ajánlotta a következőket írta: «Frekskay János egy negyedszázaddal ezelőtt kezdte gyűjteni a technologia magyar műkifejezéseit, a melyeket 1877—80-ban megjelent *Találmányok Könyve* négy kötetében alkalmazott. Már e munkája is figyelmet keltett találó műszavaival, de még inkább az 1882-ben megindult *Mesterségek Könyvtára*; ebben a tárgyalt mesterségek minden részletére kiterjeszkedve, az eszközök, szerszámok, fogások, műtételek megnevezésére magyar észjárás szülte szavakat használt, a melyek szótárainkba is belekerültek. Ezen hasznos munkásságára való tekintettel, a M. Tud. Akadémia 1882-ben megválasztotta a nyelvtudományi bizottság segédtagjává. Időközben fölkutatta a M. N. Múzeumban és a budapesti egyetemi könyvtárban őrzött több ezerre rúgó régi czéhszabályokat és kijegyezte belőlük a mesterszavakat. Ezeket a M. Nyelvőrben tette közzé, a melynek két évtized óta dolgozótársa. Itt megjelent közleményei a következők: *Czéhszabályokban talált nyelvadatok, Szádfal. Egy ismeretlen szótár. Régi szavak és szólásmódok. A mesterszótár. Ev, év. Nagy kalitka. Mellső. Technologia. Pinczés. Párol. Idegenségek az otthonban. A -da, -de képző századik évfordulóján. Egy tudós, a ki szépíró. Válasz egy germanista szózatra. Mutatvány a mesterszótárból. Csempe. Tügy. Ballaszt. Belóni. Kencze. Kóficz. Usován. Pedzeni, edzeni.* Mindezen, a nyelvművelés terén hivatottsággal és sikeresen kifejtett munkássága alapján a M. T. Akadémia megbízta a *Mesterségek Szótára*-nak írásával. Ennek 50-re határozott füzeteiből eddig 17 van előttünk. Az elbeszélő alak, a melyben az egyes mes-

terségeket élénk adja, közérthetőkké teszi az általa használt mesterszókát és noha csak a munkát befejező összesített szótárból fogjuk megtudni, melyiket honnan merítette, már ma elmondhatni, hogy a magyar nyelv szellemének megfeleljenek, és hogy nyelvünket egy eddig műveletlenül maradt téren tetemesen gazdagítják. Mindezek alapján ajánlom levelező-tagnak Frecskay Jánost, a ki hasznos munkásságával érdemessé tette magát e kitüntetésre. Ez ajánló sorokat teljesen magamévá teszem, a melyekhez még a következőket fűzöm. Frecskay János a M. Nyelvőrben azóta is több régi szavunknak állapította meg helyes értelmét. Így pl. meggyőzően magyarázta meg, hogy a *fékemlő* szóban az *emlő* a zabola szónak egyértékese, a mi Asboth Oszkár levelező tagot arra sarkalta, hogy a *zabola* szó eredetét új alapon fejtsse ki. A most megjelenő Oklevélszótárban is nem egy régi szónak adja valódi értelmét. A mi pedig leginkább szól kiváló munkásságáról, hogy a *Mesterségek Szótárá*-ból eddig 44 íven maig megjelent 32 füzet, a melyek 47 iparágnak teljes szóanyagát ölelik föl. Általában elmondható, hogy ő az egyetlen, a ki közel 30 éven át tüzetesen foglalkozik az ipari műnyelv fejlesztésével és hogy ezt mily eredménnyel teszi, mutatja Liphay Sándor rendes tagnak a Wahrmann-jutalmat odaitéllő bizottság részéről a M. T. Akadémia 1903-iki nagy gyűlésén fölolvastott jelentése (megjelent az Akadémiai Értesítő 1903. júniusi füzetében), a melyben a többi közt ezeket mondja: A bizottság teljesen méltányolja Frecskay úrnak az ipari műnyelv terén való fáradhatatlan és avatott gyűjtői tevékenységét s szívesen elismeri, hogy munkásságának gyümölcseivel nagyban hozzájárult a műszaki irodalom magyaros nyelvezetének a kifejlődéséhez. Ezzel a hasznos működésével teljesen rá szolgált arra, hogy az Akadémia, a melynek főczélja a tudományt és irodalmat magyar nyelven művelni s terjeszteni, elismerését vele szemben alkalmas módon kifejezze.

Dr. KARÁCSON IMRE győr-peéri esperes-plébános *levelező* tagnak ajánlja **Vámbéry Ármin** t. tag. Alulírott a M. T. Akadémia I. osztályába *levelező* tagnak ajánlja dr. Karácson Imre győr-peéri esperest, különösen török nyelvi és irodalmi tanulmányaiért és a régi török írók műveinek magyarra fordításáért. Önállóan megjelent munkái közül felemlítem: *III. Károly háborúja a törökökkel*. Sákir bej Táríkhjából a magyar vonatkozású részek fordítása. Budapest 1892. — *A mohammedanismus és a kereszténység*. Budapest. 1892. — *Két török diplomata Magyarországról a XVIII. században* Budapest 1894. — *Keletről*. Szemelvények az újabbkori török írók műveiből. Győr 1899. Polyóiratokban megjelent hasonló irányú dolgozatai közül felemlítem: *Naima Táríkhjából*, *Rásid efendi Táríkhjából* és *Musztafa Ali emlékirataiból* készült magyar vonatkozású fordításait; továbbá: *Az összehasonlító vallástudomány jelen állása és eddig elért eredményei*. — A

török közoktatásügy szervezete. — *A mohammedán apologia egy újabb terméke* című dolgozatait és számos török költeménynek magyarra fordítását. Legutóbb pedig Áhmed Dsevdet török íróval sajtó alá rendezte Evlia Cselebi, XVII. századbeli török útleírónak magyarországi útleírásait s ugyanezen munkát az Akadémia megbízásából magyarra fordította, mely éppen most sajtó alatt van.

Dr. KÉGL SÁNDOR budapesti egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja gróf **Kuun Géza** tisz. tag. A magyar tud. Akadémia I. osztályának *levelező* tagjául ajánlom dr. *Kégl Sándor* egyetemi magántanárt, mint a perzsa philologia és irodalom kiváló munkását. Kégl úr a perzsa nyelv és irodalom legkiválóbb művelői közt foglal helyet. Irodalmi tevékenységének nagy része Akadémiánk nyelv- és széptudományi osztályának Értekezései közt látott napvilágot. *Tanulmányok az újabkori perzsa irodalom történetéből* (1892); *A perzsa népdal* (1899); *Szenáji és a perzsa vallásos költészet* (1914) címen megjelent művei mindmegannyi pótlásaiul tekintendők oly hézagoknak, melyek a perzsa irodalomtörténetben érezhetőek voltak. Kégl úr, mint kiváló ismerője az eredeti *teskere*-irodalomnak, e forrásból a költők divánjaiból megismerhető anyagot nagy sikerrel egészíti ki. Mind az Akadémia kiadványai közt, mind tudományos és szépirodalmi folyóiratainkban megjelent tanulmányain kívül sűrűn találkozzunk munkáival a külföld legelőkelőbb tudományos folyóirataiban. A „Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft“, a „Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes“ stb. szívesen adnak helyet dolgozatainak, melyekben a még nem teljesen ismert újabb perzsa irodalom egy-egy kimagaslóbb alakját tanulmányozza. Minthogy Kégl úrnak mind e körbe, mind a rokon irodalmak körébe tartozó dolgozatait már előbbi ajánlások alkalmával részletesen sorolták fel, e tekintetben is nyugodtan hivatkozhatom azokra, a miket ily czélra előző években illetékes bírálók Kégl irodalomtörténeti érdemeiről elmondottak. Ezekhez ez alkalommal csak azon ténynek kiemelését óhajtom kapcsolni, hogy a lefolyt évben az „Egyetemes Irodalomtörténet“ (kiadja a Franklin-társulat) első kötetében ő írta meg a *perzsa irodalom* történetét tárgyaló fejezeteket. Úgy hiszem, hogy Kégl mindenképen rászolgált arra az erkölcsi buzdításra és elismerésre, melyre ez alkalommal tudományos Akadémiánknál javaslatba hozom. Eredményeinek igazságos megítélése a tudomány oly lelkiismeretes és hasznos munkásának mutatja őt, hogy megválasztását tudományunk érdekében kívánatosnak tartom. — **UGYANÓT** ajánlja **Goldziher Ignác** rendes tag. Dr. Kégl Sándor egyetemi magántanárt van szerencsém ezennel a M. Tud. Akadémia I. osztálya (A) alosztály) *levelező* tagjául ajánlani. Ajánlásom jogossága mellett első sorban azon derék önálló munkásság tanúsodik, melyet Kégl évek óta a *perzsa irodalomtörténet* terén részint

kutató, részint feldolgozó műveiben folytat. *Tanulmányok az újabbkori perzsa irodalom történetéből* (1892). *A perzsa népdal* (1899). *Szenáji és a perzsa vallásos költészet* (19)4 című dolgozatai, melyek Akademiánk I. osztálya kiadványainak során jelentek meg, kétségtelen bizonyítékai azon elmélyedő alaposágnak és tágas forrásismeretnek, melylyel Kégl a perzsa népnek régibb és újabb költészetében nyilvánuló szellemét tanulmányozza. Különösen a *Szenáji*-ről szóló tanulmánya fölötte becses adalékul szolgál a *szúfíság* mystikus erkölcs-tana kezdeteinek ismeretéhez, a nagy szúfi-költőket megelőző korszakra nézve. E magyar tanulmányokat a külföldi folyóiratokban megjelent értekezései egészítik ki, a melyek közül legyen szabad kiemelnem: *Zur Geschichte der persischen Litteratur des XIX. Jahrhunderts* (Zeitschrift der deutschen morgenl. Gesellschaft 1893. évf. 130—142. l.) *Muhammed Hibelrudí. Die erste neupersische Sprüchwörtersammlung* (u. o. 1894 évf. 692—698. l.) című értekezéseit, továbbá a „Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlands” köteteiben megjelent némely tanulmányát, ú. m. *Sejbáni, ein moderner persischer Dichter des Pessimismus* (1892); *Sájek, ein Satyriker des Vagabundenlebens in Iran* (1893); *Die Memoiren eines Prinzen von Persien* (1895); *Viszál und seine Söhne; eine Dichterdynastie Persiens* (1896); *Rizá Kuli Khán als Dichter* (1898). Az angol *Journal of the Royal Asiatic Society* 1900-iki kötetében egy igen érdekes irodalomtörténeti részlettel lepi meg szaktársait: a persista kollégáitól hiába keresett verseknek kimutatásával, melyekben a híres mystikus költő, Dselál eddin Rúmi magát egyenesen Szenáji tanítványának vallja. E részlet kifürkészése magában véve is mutatja, hogy mennyire járatos a forrásirodalom legrejtettebb zugaiban. Kégl monographikus dolgozatainak e felsorolásából akadémiai társaink, úgy hiszem, azon meggyőződést meríthetik, mily dicséretes odaadással folytatja ő a perzsa irodalom önálló feldolgozását, és hogy szaktudományát nem egy ponton sikerült meggazdagítania. E dolgozatai a külföldi szakirodalomban is figyelemmel találkoztak. A német *Horn* perzsa irodalomtörténetében némely újabbkori perzsa költőre nézve azokra hivatkozhatik, a miket jeles tudósunk róluk közzétett. Az orosz akadémia persistája, *Shukofsky* a perzsa népdalról írt tanulmányában nagy elismeréssel veszi hasznát azon népdal-szövegeknek, melyeket Kégl gyűjtött. A perzsa irodalom egyes kimagasló, eddig csak fogyatékosan ismert pontjaira vonatkozó önálló tanulmányain túl Kégl figyelme a teljes irodalmi anyag *összefoglaló* ismertetésére is kiterjedt; az ő tollából bírjuk legelőször a *perzsa irodalomtörténet* áttekintő előadását (Egyetemes Irodalomtörténet, 1903. I. köt. 329—362. l.) a nagyobb közönség számára. Ugyanezen ismeretterjesztő szempontból a *perzsák kulturviszonyairól a multban és jelenben* számos cikket közölt a Budapesti Szemlében, a Vasárnapi Ujságban, a Magyar Szalonban stb. Irodalmi munkásságának e mozzanatából is azt tapasztaljuk, hogy Kégl figyelmét nem szögezi egyoldalúan szaktudományának azon terére,

melyet kiváló előszeretettel művel. Sőt a perzsa irodalmon túl a *rokon keleti irodalmak* egyéb köreit is belevonta tanulmányaiba. Műveli a szanszkrit irodalmat; a Speyer-től kiadott szanszkrit szöveg alapján ismertetett „*egy új Dsátaagyűjteményt*“ (1893.); a *hindusztáni* drámát az Egyetemes Philologiai Közlöny 1894. évfolyamában tárgyalta. Kégl tudományos színvonalának megítélésére nem tartom mellékesnek annak kiemelését sem, hogy irodalmi érdeke nem szorítkozik a keleti népek szellemi termékeire, hanem kiterjed a modern nyugati irodalmakra is. A Budapesti Szemlében több esszayt közölt az angol irodalom köréből; az Egyetemes Philologiai Közlönyben számos könyvismertetése nemcsak perzsa és szanszkrit, hanem német, franczia, angol, olasz és norvég művekkel is foglalkozik. Az a véleményem, hogy szorgalmas és eredményes irodalmi tevékenységével érdemet szerzett rá, hogy Akadémiánk e kitűnő orientalistánkat levelező tagjai sorába felvegye.

Dr. SEBESTYÉN GYULÁ-t, a M. N. Múzeum Széchenyi orsz. könyvtára kéziratárának örét, a M. Néprajzi Társaság főtítkárát, az „Ethnographia“ folyóirat egyik szerkesztőjét, a M. T. Akadémia nyelvtudományi és irodalomtörténeti bizottságának segédtagját, az I. osztály *A)* alosztályába *levelező* tagnak ajánlják **Katona Lajos** és **Munkácsi Bernát** I. tagok. — Sebestyén Gyula dr. több mint egy évtized óta rendkívül termékeny s eredményekben gazdag munkásságot fejt ki a magyar nép, faj, nyelv és szellemi élet régibb korszakainak történeti búvárlatában. Tavaly jelent meg a Kisfaludy-Társaság kiadásában *Regös Énekek* című műve, mely *A Regösök* című kiegészítő kötetével együtt a maga nemében mintaszerű alkotás s díszére válik tudományos irodalmunknak. Hét vármegye területén 179 községben figyelte meg az érdeemes szerző a regölést, s míg a közölt énekek hű fonetikai följegyzésükkel, tartalmukkal, valamint bő tárgyi és nyelvi magyarázataikkal a magyar népköltés egyik legbecsesebb gyűjteményét alkotják, a hozzájuk fűződő fejtegetések, különösen pedig a regösök történeti emlékeire s a regölés összehasonlító és történeti néprajzára vonatkozók, eddigelé nem sejtett, kiváló jelentőségét igazolják e tárgyank. Épp most került ki a sajtó alól Sebestyénnek *A magyar honfoglalás mondái* című műve, melyet bírálói (Szilády Áron, Beöthy Zsolt és Zichy Antal) a Kisfaludy-Társaság millenniumi díjával való kitüntetésre érdemesítettek. E mű a magyar honfoglalásra vonatkozó hagyományoknak s történelmi emlékeknek forrásait, továbbá az „első bejövetel“ hun mondáit tárgyalja, bőven foglalkozva különösen a honfoglalók történetével, az énekmondókkal, krónikásokkal, a hunmagyar eredet mondájával, továbbá Attila és Csaba mondkörével is. Fontos eredménye e tanulmánynak, hogy a magyar-hun mondák a XII. század folyamán alakultak ki, s hogy e mondák tárgykörében a világosan megjelölhető gót, gepid, longobard és avar emlékek fentartója az avar eredetű, dunántúli székelység volt. E két nagyobb munka

egyes részleteinek bővebb kifejtései, illetve előmunkálatai a következő értekezések: *Adalékok a középkori énekmondók történetéhez* (Phil. Közl. és Irod. tört. Közl. 1891), *A székelyek neve és eredete* (Ethnogr. VIII.), *Avarok-e a mai székelyek?* (u. o. IX.), *Az avar-székely kapcsolat emlékei* (u. o. X.), *A hun-avar-magyar kapcsolat mondái* (bemutatva az 1900-iki folklóre-congressuson), *Az avar-székelykapcsolat pere* (Erdélyi Múzeum, 1899), *A magyar varázsdob* (Ethnogr. XI.) és *Gyászmagyarok* (u. o.). Az utóbbi értekezésében Sebestyén tüzetes szövegkritikai vizsgálat alapján azt mutatja ki, hogy a „gyászmagyar“ nevezet helytelen olvasáson s félreértésen alapul, s hogy a régebb kútfők illető helyén tulajdonkép „gyákról“, vagyis „énekes diákról“ történik említés. Hasonló eredményű az az értekezése, melyben mythologiai irodalmunk egyik gyakran emlegetett alakjáról, *Damasek Istenről* mutatja ki (Ethnogr. VII.), hogy szintén hibás olvasásból keletkezett tévedés. Legrégibb magyar nyelvemlékünkre vonatkoznak *A Halotti Beszéd szerzője és kora* (Nyelvtud. Közl. XXVIII.) és *A Pray-codex kora* (M. Könyvszemle, 1898.) cz. dolgozatai. A hazai classica-philologia körébe vág *Egy ismeretlen Homer-fordítóról* szóló értekezése (Phil. Közl. 1890.). Ezekon kívül számos kisebb ismertető és fejtegető közleménye jelent meg, különösen az Ethnographia, Irodalomtörténeti Közlemények, M. Nyelvőr. Századok, M. Könyvszemle s Philologiai Közöny folyóiratokban, továbbá a Beöthy-féle Képes Irodalomtörténetben. Figyelmet érdemlő egy nagyobb történeti műve is, mely arra a kérdésre igyekszik feleletet adni, *hogy Ki volt Anonymus?* Az utóbbi időben különösen alkalmoszerű volt *Rovás és rovásírás* című nagyobb tanulmánya, melyben egyebek közt kimutatja a „barázdoló írás“ (bustrophedon), úgyszintén a jobbról balra irányuló írásrendszerek eredetét. Ennek kapcsán kritikai kiadásban közlése összes idevonatkozó emlékeinket, köztük a hamburgi városi könyvtárban fölfedezett Telegdy-féle 1598-iki rudimentát is, mely a magyar rovásírásnak eddigelé ismert legfontosabb s részben teljesen ismeretlen emléke. A bustrophedon megfjtése a külföldön is méltó figyelmet keltett s 1903. október 17-iki ülésén a berlini Ember-tani Társulat foglalkozott vele. Minde munkáiban Sebestyén széleskörű tudást, éles megfigyelő tehetséget s mélyreható kritikai érzéket igazol, mely képességekhez szerencsésen csatlakozik írói ügyessége s nyelvének tösgyökeres magyarsága. Csaknem valamennyi munkájában feltűnő alapos tájékozottsága régi okleveleink s történeti kútfőink magyar szóanyagában, minélfogva művei sok okulást nyújtanak a magyar nyelvtudomány szakszerű művelőjének is. Ezen érdemei alapján választotta meg Sebestyén Gyulát a Nyelvtudományi Bizottság 1898-ban s az Irodalomtörténeti Bizottság 1896-ban segédtagjává, s midőn ezúttal szerencsénk van öt levelező tagul ajánlani, jó lelkiismerettel tehetjük ezt abban a meggyőződésben, hogy ez az elismerés Sebestyént eddigi munkássága után méltán megilleti.

SIMON JÓZSEF SÁNDOR losonczy főgymnasiunai tanárt levelező tagul ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** rendes tag. Van szerencsém Simon József Sándor losonczy főgymnasiunai tanárt, a classica-philologia ibizottság gyűjteményében megjelent kitűnő Platonfordításáról ismeretes philologus és philosophus szaktudósunkat az I. osztály levelező tagjául ajánlani.

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK:

Dr. FERENCZI ZOLTÁN budapesti egyetemi könyvtárigazgatót levelező tagnak ajánlja gr. **Kuun Géza** tiszt. tag. Hivatkozással a M. Tud. Akadémia 45/1904. számú körlevelére, szerencsém van az I. osztály B) széptudományi alosztályában levelező tagul dr. Ferenczi Zoltán urat, a m. kir. egyetem könyvtár-igazgatóját, a Kisfaludy-Társaság r. tagját, a legmelegebben ajánlani. A tudós alaposága, ismereteinek nagy terjedelme, eszmemenetének mélysége és eredetisége, az előadás irállya és szépsége, a nagy munkák s azoknak nagy száma, egyenlőképen és együttesen méltónak minősítik Ferenczi Zoltánt a M. Tud. Akadémia levelező tagságára. Legyen szabad igen meleg ajánlásom bővebb indokolására következő műveit felhoznom: 1. *Népies versalakok története.* 1879. (Önálló mű.) 2. *B. Eötvös József.* 1884. (Önálló mű.) 3. *Taine.* A görög művészet bölcsellete. 1888. (Fordítás francziából.) 4. *Poe A. Edgar Költeményei.* 1895. (Fordítás angolból.) 5. *Petőfi-Múzeum.* I—VIII. (VIII-ból 1—3. füz.) 1888—97. 6. *Petőfi életrajza.* I—III. 1896 (Kisfaludy-társ. által jutalm. pályamű.) 7. *Vásárhelyi: Daloskönyv.* 1899. (Régi Magy. könyvt. 15.) 8. *A kolozsvári színészet és színház története.* 1897. 9. *A kolozsvári nyomdászat története.* 1896. 10. *Száz év előtt.* Alkalmi szindarab. (Előadták a kolozsvári színészet 100 éves jubileumán.) 11. *Értekezések* Jósika Miklósról, Katona Bánk Bánjáról, Poe elbeszéléseiről és költeményeiről, Petőfiről (az Erdélyi Múzeumban.) 12. *Kurucz költészetéről* (megjelent önállóan is.) 13. *Kossuth és Wesselényi.* (Századok. 1902. és különnyomat.) 14. *Petőfi és az Alföld.* 1902. (Irodalomtört. közlemények és különnyomat.) 15. *Petőfi és a nő.* (U. o. és különnyomat.) 16. *Gr. Széchenyi és Kossuth írói harcza 1841—43-ban.* (Új Magyar Szemle. 1900. két közlemény.) 17. *Petőfi ismeretlen költeményei.* 1892. (Budapesti Szemle.) 18. *Petőfi költészete és a valóság.* (Budapesti Szemle. 1902. nov. füz.) 19. *Előszó Petőfi összes költeményeihez* a Lampel-féle Remekírók I—II. kötetéhez. 20. *Előszók* Zrinyi Török Áfium elleni orvosságához, Faludy verseihez, Petőfi Barátság és Szerelem költeményeihez a Magyar Könyvtárban. 21. *Előszó* Garay költeményeihez a Franklin-Társulat-féle Remekírók 29. kötetében. 22. *B. Eötvös József élete és*

művei. (A Történelmi Életrajzokban, 1903.) 23. *Deák, Wesselényi és a szláv kérdés.* (Budapesti Szemle. 1900.) 24. *Kossuth levelei b. Wesselényihez.* (Történelmi Tár. 1902.) 25. *Kemény Zsigmond levelei.* (Irodalomtört. Közlemények. 1901.) 26. *Kölcsey Ferencz ismeretlen levelei.* (U. o. 1903. I. füzet.) 27. *Könyvtártani kézikönyv.* 1903, 28. *Mátyás király a képzőművészetben.* (Mátyás-Album) 29. *Deák Ferencz két követjelentése.* (Jeles írók iskolai tára.) 30. *Deák Ferencz életrajza* (készülőben). E munkák száma egész könyvtárt alkot s olyan könyvtárt, mely igen értékes és érdekes munkákat foglal magában. Ezekre való hivatkozással teszem meg tagajánlásomat. Igen kérem a tek. Akadémia tagjait, ajánlásomat támogatni. — **UGYANŐT** levelező tagnak ajánlja **Riedl Frigyes** l. t. Az I. osztályban (B) megüresedett levelező tagsági helyre Ferenczi Zoltánt, a budapesti egyetemi könyvtár igazgatóját, egyetemi magántanárt, a Kisfaludy-Társaság tagját ajánlom. Ferenczi Zoltán ernyedetlen és becses munkássággal szolgálja, több mint két évtized óta, a magyar irodalomtörténetet. Ő alapította, szerkesztette (és írta nagyobbrészt) a *Petőfi-Múzeum* című folyóiratot. Shakespeare-n kívül talán nincs újkori költő, kinek élete annyira mondai homályban vagy adomák ködében lett volna, mint Petőfi Sándoré. Ferenczi Zoltán nagy érdeme, hogy Petőfi egész pályáját lelkiismeretes kutatások alapján, minden részletében pontosan megvilágította háromkötetes művében: *Petőfi Életrajza*, a Kisfaludy-Társaságtól a Széher-jutalommal kitüntetett pályamű (I—III. 1896.), melyet a Kisfaludy-Társaság adott ki. Ezenkívül több kisebb becses értekezésben Petőfi költői eljárását és irodalmi sajátságait fejtette fel. Újabban Akadémiánk volt nagy elnökének, Eötvös Józsefnek életrajzát és jellemzését írta meg (Magyar Történelmi Életrajzok). Írói működése és egész egyénisége egyaránt méltóvá teszi arra, hogy az Akadémia tagjai közt helyet foglaljon.

A II. OSZTÁLYBA.

TISZTELETI TAGNAK:

Dr. BERZEVICZY ALBERT vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztert s a Kisfaludy-Társaság másodelnökét *tiszteleti* tagnak ajánlja **Kautz Gyula** rendes tag. Tekintettel a közelebbi időben megejtendő akadémiai tagválasztásokra, a tisztelettel alulírott, hiv. tudomásában annak, hogy a jelen évben betöltendő II. osztálybeli taghelyek sorában egy *tiszteleti* tagnak üresedésben lévő helye új taggal lesz betöltendő: ezen helyre dr. *Berzeviczy Albert* b. titkos tanácsos, ez idő szerinti vallás- és közoktatási m. kir. miniszter és országos képviselő urat, bátorkodik megválasztásra ajánlani. — Berzeviczy Albert úr évek során át úgy a társadalmi, mint a kulturális tudományok buzgó és sikeres művelőjeként tette magát előnyösen ismertté;

az aesthetika és művészettörténelembé vágó nagybecsű dolgozataiban alapos tanulmány, kiváló tehetség és szakképzettség bizonyosságait szolgáltatta s e mellett, mint jeles politikai szónok, publicista és essay-író is tekintélyes állást foglal el. Hozzájárul ezekhez az, hogy Berzeviczy Albert úrban, „*Alapszabályaink*“ értelmében és kívánatával megegyezően, oly férfit nyrend az Akadémia tiszteleti tagjainak sorába, a kitől Akadémiánk „*díszé és java öregbedését*“ méltán várhatja s egyáltalában a „Szabályok“ által előírt megválaszthatási föltételeknek minden tekintetben megfelel. Ezek szerint alulírott a betöltendő tiszteleti tagsági helyre, II. osztályunkban: *Berzeviczy Albert* b. titkos tanácsost s m. kir. miniszter urat, legmelegebben ajánlja.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

RENDES TAGNAK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA lev. tagot *rendes* tagnak ajánlja **Concha Győző** rendes tag. Gróf Andrassy Gyula, mióta 1896-ban közzétett nagy publicistikai munkájával „Az 1867-iki kiegyezésről“, melyet az Akadémia a Bródy-jutalommal tüntetett ki, tagjaink sorában helyet foglalt, a publicistika művelésében a megkezdett nyomon tovább haladva, 1901-ben irodalmunkat egy újabb jelentékeny művel gazdagította: *A magyar állam fönmaradásának és alkotmányos szabadságának okai.* (Nagy 8-rét, 445. l.) Mazade francia publicista találó jellemzése szerint a publicista „oly író, a ki a nélkül, hogy kizárólag történetíró vagy bölcselelő lenne, igen gyakran egyik úgy, mint a másik.“ Gróf Andrassy Gyula e munkájában egészen ilyennek mutatkozik. A nemzet keletkezését s ötszázéves fönállását vizsgálva a történelmi események tényezőinek, e tényezők erejének megállapításában a történetíró tárgyilagos éleslátását a bölcselelőnek összefoglaló, ítélő erejével párosítja. A magyar történelem nagy fordulatainak, a többi európai nemzetek helyzetének, az egész európai világ szellemi és gazdasági szükségleteinek tekintetbe vételével rajzolja meg a nemzet önállóságának és alkotmányos szabadságának okait s a bölcselelőnek bemélyedő tekintetével tünteti föl a közéletnek azon meg nem írt, immanens törvényeit, melyekhez alkalmazkodva vagy melyektől eltérve állott meg biztosan és uralkodott kül- és belszabadsággal a nemzet vagy ingadozott és hanyatlott. Lehet Andrassy-nak egyik-másik esemény értékelésében a felfogását nem osztani, az angol parallelát, a nagy közgazdasági, társadalmi különbségek mellett, melyek Magyarországot Angliától annyira elütő közületekké teszik, hibáztatni, történelmi oknyomozása egészben véve meggyőző erejű, a közélet szükségleteinek, létföltételeinek megállapítása pedig tele van bölcselelővel és osztályelfogultságtól teljesen ment. A munkában bőven szórják a politikai bölcselelő gyöngyei

(41, 42, 71, 72, 144, 145, 252, 253, 254, 258, 293. l.), a társadalmi különbségek értékének teljes fölismerése mellett a mágnás író egészen felolvad a magyarban, a hazafiban és a mű tartalmi nagy értékén felül a nyelvnek szép kezelése által is kimagaslik. Mindezek alapján ajánlom gróf Andrássy Gyulát rendes tagnak, megválasztásában annak kifejezését is látva, mennyire méltányolja az Akadémia, hogy azok, a kik az országgyűlésében a nemzet ügyeivel vezetőkként foglalkoznak, nemzetüket irodalmilag is hathatósan bírják szolgálni és annak tudományos és országló életét ekként egybekapcsolják.

LEVELEZO TAGNAK:

Dr. FERDINÁNDY GÉZA egyet. magántanárt levelező tagnak ajánlja **Concha Győző** rendes tag. Ferdinándy Géza egyet. magántanár, honvédelmi miniszteri titkár, 12 éve működik a közjogi és alkotmánytörténeti irodalom mezején. Az Athenacumban, a Budapesti Szemlében, a Századokban közzétett értekezésein, külön megjelent kisebb dolgozatain kívül *Az aranybulláról* írt pályamunkájával vonta először magára az Akadémia figyelmét, mely e művet két elhunyt kiváló tagjának, Hajnik Imre és Pauler Gyula kitüntető bírálata alapján a Vigyázó Sándor-díjjal jutalmazta. Mindezen dolgozatok Ferdinándy Gézának lelkiismeretes, gondos munkásságáról, buvárló erejéről, erős történelmi érzékéről tanúskodnak. Már e kisebb munkái érdemessé tennék őt, hogy az Akadémia tagjai sorába iktassa; a bennök jelentkező kiváló tehetségek erős rendszerező erővel, helyes jogászai érzékkel párosulva, újabban egy nagyszabású művel gazdagították a hazai irodalmat, mely megválasztását egymagában eléggé indokolja. E mű *Magyarország közjoga*. (Alkotmányjog.) 1902. 825. l A mi Ferdinándy e művét a hazai közjogi tudományra különösen értékesé teszi, a mivel az e tudományt előbbre viszi, abban áll, hogy az idegen alkotmányok tételeinek 1848-iki receptiója által nemzeti jellegében módosított magyar alkotmányt történelmi forrásaihoz visszavezeti és a magyar közjog minden távoli ízét a szent korona jogával kapcsolja egybe. A míg a szent korona elméletét újabban sokszor hangoztatják az irodalomban, de az illetők egy része e symbolum, helyesebben a czéger mögött nem magyar portékát árul és a közjog különböző tételeit, intézményeit e symbolummal rendezni, összefoglalni sem tudja. addig Ferdinándy a szent korona gondolatával átfogja a magyar közjog összes tételeit s e gondolat erejével a magyar közjog recipiált tételeit a nemzeti jogi organismus részeivé hasonítja. Másrészt, visszamenve a magyar alkotmány történelmi forrásaira, a magyar alkotmánynak történelmi jellegét, évezredes jogfolytonosságát nemcsak hangoztatja, de az egyes tételek concret elemzésével tényleg helyreállítja. azt ez által az írott alkotmányok legulejus, dogmatikus magyarázata

helyett a nehezebb, magasabb jogtörténelmi módszerű kezelés körébe vonja és neki e jogfolytonosság révén nagyobb belső erőt tud adni. Melegen ajánlom Ferdinándy Géza megválasztását.

Dr. MAGYARY GÉZA budapesti egyetemi ny. rk. tanárt levelező tagnak ajánlják **Nagy Ferencz** rendes és **Kováts Gyula** levelező tagok. A II. oszt. A) alosztályában üresedésben levő levelező tagsági helyek egyikére tisztelettel ajánljuk dr. Magyary Géza urat, a budapesti tudomány-egyetemen a magyar polgári törvénykezési jog ny. rendkívüli tanárát. Dr. Magyary Géza, mint jogtanár, 14 év óta komoly, rendszeres és szakadatlan tudományos munkásságot fejt ki. Közel 10 év óta állandóan dolgozik a jogi irodalom, főleg a polgári peres eljárás és a kereskedelmi és váltójog terén. Ez utóbbi munkásságának kiválóbb termékeit az ajánlatunkhoz mellékelte összeállításban soroljuk fel. E munkásság dr. Magyary Gézának nemcsak alapos elméleti készültségét, hanem ritka munkaerejét és buzgóságát is bizonyítja s egyúttal teljes biztosítékot nyújt a felől, hogy ő az utóbbi évben egyetemünkön elfoglalt tanszékén jogi irodalmunknak és tudományosságunknak bizonyára még kiváló szolgálatakat fog tenni. Levelező taggá megválasztása méltó elismerése lenne eddigi komoly munkásságának és mint munkaerejének teljében levő tudóst, bizonyára arra buzdítaná, hogy még évtizedeken át a magyar jogtudomány javára dolgozzék tovább. Ezért megválasztatását melegen ajánljuk. Dr. Magyary Géza egyetemi tanár munkái:

A) *Nagyobb munkák*: 1. *A magyar polgári peres eljárás alaptanai*. A perbeli cselekvények tana. Budapest, 1898. 392 old. — 2. *A felebezés és felülvizsgálat a polgári perrend tervezetében*. Magyar Jogászegyleti Értekezések. XXI. köt. 7. füz. 38 old. — 3. *A kiadói ügylet*. Különlenyomat a Jogi Szemle 1893. évfolyamából, 134 old. — 4. *A cheque*. Magyar Jogászegyleti Értekezések, XI. köt. 2. füz., 290 old. — 5. *Értékpapírok a polgári törvénykönyv tervezetében*. Adalékok az okiratok tanához. Budapest, 1902. 51 old. — 6. *A magyar polgári perjog nemzetközi vonatkozásai*. Nemzetközi polgári perjog. Budapest, 1902. 131 old. — B) *Kisebb értekezések*: 1. *A biztosítási ügyműkök képviselői minősége és jogköre*. Vélemény a XI. jogászyűlés számára. A jogászyűlés évkönyve, 32. és köv. l. — 2. *A kereskedelmi jog a XI. magyar jogászyűlésen*. Jogtudományi Közlöny, 1896. 40. szám. — 3. *Polgári és közigazgatási bírászkodás*. Jogt. Közl. 1897. 1. sz. — 4. *Jogügyletek magyarázata a felülvizsgálati eljárásban*. J. K. 1897. 51. sz., 409. és köv. l. — 5. *Perfelvétel körüli mulasztás és következményei*. J. K. 1899. évf. 46—47. sz. — 6. *A perbeli egyezségek*. J. K. 1900. 37—38. sz. — 7. *A kereskedelmi bíróságok a polgári perrend tervezetében*. Jog. 1901. évf. 20. sz., 153—155. l. — 8. *A jövőre szóló elmarasztalás*. J. K. 1902., 2. és 3. sz., 14—16. és 23—25 l. — 9. *A kir. ügyészség szerepe a polgári perben*. J. K. 1903. évf.

Dr. MANDELLO GYULA pozsonyi jogakadémiai tanárt levelező tagnak ajánlják **Kautz Gyula** és **Láng Lajos** rendes tagok. Tisztelettel ajánljuk a II. osztály társadalomtudományi alosztályában betöltésre váró levelező tagsági helyek egyikére ezennel ismételten dr. Mandello Gyula urat, a pozsonyi kir. jogakadémia tanárát. Nem akarjuk mindazt ismételni, a mit ajánlottunk tudományos működéséről a közgazdaságtan és statisztika terén előzőleg elmondottunk volt. De ki akarjuk emelni, hogy az a nagy készütség, mely tudományos kutatásaiban nyilvánul, továbbá önálló gondolkozása, mely az egyetemes áttekintés mellett, az apró részletekbe való gondos behatolást is mutatja, bizonyosságot tehetnek arról, hogy megválasztása valódi érdem elismerése lenne, és hogy Akadémiánk a jövőben fáradszónak tagot nyerne benne. Hivatkozunk az 1892. évi tagajánlások 20—24. oldalaira, melyek Mandello Gyula irodalmi működésének teljes jegyzékét is tartalmazzák és ide csak legfontosabb munkálatainak czimeit iktatjuk: *Staatliches Schankgefälle in Ungarn*. Finanz-Archiv. Stuttgart, 1888. — *A népese- déstán egy újabb irányáról*. Bp. Szemle. Bpest, 1890. — *Valutánk rendezése*. Nemzetgazdasági Szemle. Bpest, 1890. — *Újabb irodalom az alkoholismusról*. U. o. Bpest, 1890. — *Az ipari kartellekről*. Bpest, 1891. (Önállóan és a Bp. Sz.-ben). — *Kartellstatisztika a legújabb évekből*. Nemzetg. Szemle. Bpest, 1891. — *A valutaváltoztatás jogi jelentőségéről*. Felolvasatott a M. Tud. Akadémia II. oszt. ülésén. Bpest, 1891. — *Le mouvement social en Hongrie*. Revue internationale de sociologie. Paris, 1894. — *Conciliation et arbitrage industriels en Hongrie*. Anvers, 1894. — *A tőzsdeadó*. Budapest, 1894. — *Anglia királyi igazságszolgáltatása a XI—XIV. században*. Budapest, 1895. — *Sociologia és természettudomány*. Bp. Sz. Természettudósok vándor- gyűlésének közleményei. Budapest, 0896. — *Érték és ár*. Különlenyomat a Közg. Lexikonból. Budapest, 1898. — *A történeti ár- és bérstatisz- tika feladatáról és módszereiről*. Felolvasatott a M. Tud. Akadémia II. oszt. ülésén. Budapest, 1902. — *Társadalmi múzeum és munkás- statisztika*. Bp. Sz. 1900. — *Munkásvédelem*. Különlenyomat a Közg. Lexikonból. Budapest. 1901. — *Társadalomgazdaságtan*. Különlenyomat a Közg. Lexikonból. Budapest, 1901. — *Mezőgazdasági munkabérstatisztika*. Különlenyomat a Közg. Szemléből. Budapest, 1902. — *Adalék a középkori munkabérek történetéhez*. Politzer Zs. és fia, Budapest, 1903. — *La méthode de la statistique des salaires agricoles*. Bulletin international de Statistique. Budapest, 1903. — *Zweck und Methode der historischen Lohnstatistik*. Intern. Stat. Institut. IX. T. Sittenfeld. Berlin, 1903.

Dr. SCHWARZ GUSZTÁV budapesti egyetemi tanárt ajánl- ják **Vécsey Tamás** r. és **Balogh Jenő** l. tagok. A m. tudom. Akadémia II-ik osztályának A) philosophiai és társadalmi alosztályába levelező tagul ajánljuk dr. Schwarz Gusztáv jogtudóst és jogtudományi

író, a budapesti egyetem rendes tanárát s ez évi prodékánját, a ki 1895 óta a magyar polgári törvénykönyvet szerkesztő állandó szakbizottságnak is tekintélyes munkás tagja. 1881-ben megkezdett s azóta félbeszakítás nélkül folytatott jogirodalmi munkásságával a hazai tudományosság előmozdítására törekszik s dolgozataival, melyek közül néhányat felsorolunk: *a magyar jogtudományt előbbre vitte*. Tagajánlásunkat annak tudatában teszszük, hogy a levelező tagok: jeles munkálkodásuk által *kitünt* magyar tudósok és írók sorából választandók. Schwarz Gusztáv művei: 1. *A végrendelkezési szabadság a római jogban*. 1881. — 2. *Magánjogi esetek*. 1886. — 3. *Magánjogi fejtegetések*. 1890. — 4. *A tulajdonfentartás (pactum reservati dominii)*. 1885. — 5. *Pénzbeli tartozások*. 1887. — 6. *Új irányok a magánjogban*. 1884. — 7. *Az animus domini bírálata*. 1885. — 8. *A tulajdonátruházás*. 1889. — 9. *A házassági jogról szóló törvényjavaslat bírálata, ellenjavaslattal*. 1894. — 10. *Az ági öröklés kérdése*. 1898. — 11. *A magyar általános polgári törvénykönyv tervezete, első szöveg: V. rész, öröklési jog*. 1900. — 12. *Indokolás a magy. ált. polg. törvénykönyv tervezetéhez*. V. kötet. 1902. — 13. *Codificationalis dolgozatok (a lent 9—12. alattiak gyűjteménye)*, 849 lap. 1902. — *Újabb magánjogi fejtegetések*. 336 lap. 1901. — 15. *Institutiók és Pandekták*. Dr. Schwarz Gusztáv előadásai alapján összeállította Besnyő Béla. 1900. 622 lap. — 16. *Római jogi gyakorlatok semináriumi használatra*. Három füzet és három kötet. Számos tudomány értekezés a „Jogt. Közönyben“, „Jogállamban“ és más szaklapokban. Sajtó alá készül a római jog egész rendszerét felölelő nagy műve.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

RENDES TAGNAK:

Dr. BALLAGI ALADÁR levelező tagot, a budapesti tudományegyetemen az újkori történelem ny. r. tanárát, a M. Történelmi Társulat ig. választmányi tagját *rendes* tagul ajánlják **Zsilinszky Mihály** rendes és **Nagy Gyula** levelező tagok. Ballagi Aladár 1884 óta levelező tagja az Akadémiának s azóta nemcsak mint tanár a katedrán, hanem mint tudós az irodalomban is jeles munkásságot fejtett ki. Nem szólva számos kisebb értekezéseiről, melyek a Vasárnapi Ujságban (1887—1890), az Archaeologiai Értesítőben (1886—1888), a Magyar Könyvszemlében (1886—1889), a Budapesti Szemlében (1885), a Földrajzi Közleményekben (1883—1890), a Protestáns Szemlében (1890) stb. jelentek meg tőle a lefolyt két évtized alatt, csak nagyobb műveit emeljük ki, melyek igazolják, hogy Ballagi Aladár azon kevés számú magyar írók közé tartozik, kik az egyetemes történelemmel önállóan foglalkoznak. Ilyen művei: *I. Frigyes Vilmos porosz király*

(1888), *Franciaország hatása Európa művelődésére* (1889) és különösen *Colbert* (az Akadémia kiadásában 2 kötet. 1887—1890), mely egészen eredeti forrástanulmányokon alapuló munka s Colbertnek, a világtörténet e hírneves alakjának és korának sokoldalú olvasottsággal, hőséges tartalommal s ritka elevenséggel készült kitünő rajzát adja. De mindezeknél nagyobb fontosságú és nagyobb hatású Ballagi Aladár legújabb munkája, melynek első része ez év elején került ki a sajtó alól: *Régi magyar nyelvünk és a Nyelvtörténeti Szótár* cím alatt. Evek hosszú során át, úgyszólván egy emberéleten keresztül páratlan szorgalommal és kitartással gyűjtött anyagnak lelkiismeretes feldolgozása ez a munka, s a Nyelvtörténeti Szótárra való minden vonatkoztatás nélkül is, valóban gazdag és becses tárháza a legtanulságosabb nyelv- és műveltség-történeti adatoknak. Mint kritika kegyetlen; de ha szinte rombolni látszik is: a Nyelvtörténeti Szótár hibáinak gondos kinyomozása, tévedéseinek helyreigazítása, hiányainak pótlása által építő hatása van s nélkülözhetetlen kézikönyve lesz a magyar nyelv és kultúra történetével foglalkozó minden szakembernek. Nem törődünk azokkal a subjectív motívumokkal, melyeknek e munka létrejövetelében szerepök lehetett avagy volt is, de méltányolnunk kell azt a tudományos alapelvet, melyet Ballagi Aladár e művében az egyoldalú szakszerűséggel szemben kifejtett és érvényesített, azt t. i. hogy a dolgok helyes megismerésére az *egyetemes* áttekintés vezet. hogy a nyelv tényeit vizsgáló tudósnak lényegében és történeti szerepében kell ismernie a tárgyat, melynek külső jegyét, a szót magyarázni akarja. Így fogva fel Ballagi Aladár legújabb munkája érdemét, őt a M. Tud. Akadémia II. B) osztályában megürült egyik rendes tagsági székre a legmelegebben ajánljuk.

KARÁCSONYI JÁNOS I. tagot *rendes* tagnak ajánlja **Csánki Dezső** r. tag. Karácsonyi levelező taggá történt megválasztása (1896) óta, az önálló tudományos műveknek és különféle szakfolyóiratokban megjelent, rövidebb-hosszabb tanulmányoknak, értekezéseknek és bírálatoknak hosszú, nagyértékű sorozatát bocsátotta közre. „*A hamis, hibás keltű és keltezetlen oklevelek jegyzéke 1400-ig*“ című, az Akadémia kiadásában megjelent műve, immár nélkülözhetetlen és biztos kalauzunk a régi gyanús és kétes oklevelek terjedelmes útvesztőjében, a hol az ő tudása, kritikai készsége és találékonysága állította fel először rendszeresen, a táblázatos kimutatás egyszerű, könnyen kezelhető formájában, az illető helyeknél az annyira szükséges tilalomfákat. Legújabban Borovszky Samu tagtársunkkal együtt kiadott műve: *A váradi regestrum stb.* pedig Árpádkori társadalmi, műveltség- és helytörténetünk eme páratlan becsű forrásának adta meg igazi értékét, a kritikai elemzés, megfigyelés és találékonyság apró finomságokra is alkalmazott eszközeivel. Ugyanezek a becses tulajdonságok jellemzik „*A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig*“ cím alatt az Akadémia

kiadásában megjelent és pályadíjat is nyert háromkötetes nagy művét, mely e mellett úgy belső szerkezete, mint stílje tekintetében is, jeles írói előnyökkel ékeskedik; s az Árpádkor legkiválóbb nemzetségeinek, családjainak és családi összeköttetéseinek ismeretére nézve, mindenha elsőrangú forrásmunkája lesz hazai történetírásunknak. E jeles, a szak-tudomány díszére és előmenetére való alkotásai, valamint az ezúttal elősorolni nem kívánt kisebb, szintén becses tanulmányai alapján, nyugodt lelkiismerettel ajánlom őt a tek. Akadémiának, a rendes tagsággal való kitüntetésre.

LEVELEZŐ TAGNAK:

Dr. MAHLER EDE budapesti egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja **Hampel József** rendes tag. Tisztelettel ajánlom a tekintetes Akadémiának a II. osztály történeti alosztályában levelező tagságra dr. Mahler Ede urat, a m. tud. egyetem magántanárát és n. múzeumi régiségosztályi tisztviselőt. Már az elmúlt években is bátor voltam dr. Mahlert, mint az egyptologia és assyrologia jeles érdemű művelőjét, a tekintetes Akadémiának ajánlani és már korábbi ajánlataim alkalmával hivatkoztam a szorgalmas és nagyképzetségű tudós irodalmi munkásságára, mely őt nemcsak méltóvá teszi az akadémiai tagságra, de az Akadémiára nagy tudományos haszonnal jár oly téren, mely igen fontos és hazai tudóstól igazán nagy önmegtagadást igényel. Dr. Mahler az ő több évtizedes tudományos munkásságát az elmúlt évben is kisebb-nagyobb terjedelmű értekezések egész sorával toldotta meg. Ezekről az idecsatolt bibliographiai lajstrom nyújt tanúságot. Ez értekezések közt ismét nem egy van (A husvétrol, die Wege des Anu, B 1 und Ea, Beitrag zur Chronologie des alten Reiches), mely a tudomány egyes függő kérdéseit megoldván, a tudományt előbbre viszi, míg mások (A kassai múzeum egyiptomi emlékei, a babiloni ásatások, a nippuri ásatások stb.) tudomásunkra hoznak új tudományos adatokat és végül a közlemények egész sora közérdekű szakkérdéseket fejteget, nagyobb kör számára tárgyál egész szakaszokat (Babylónia és Assyria) vagy közérdekkel bíró problémákat magyaráz a hazai vagy a külföldi közönségnek; és mivel dr. Mahler nemcsak magyar nyelven közli értekezéseit, de német, francia és angol szakfolyóiratokba is dolgozik, az ő irodalmi működését az egész tudományos világ ismeri és méltányolja. Már csak az van hátra, hogy a derék tudós érdemeit hazája nevében a m. tudományos Akadémia is elismerje. Ez elismerésre kívánok a tek. Akadémiának újabban is alkalmat adni, midőn most már negyedszer ajánlom őt levelező tagságra. Mellékletül bátor vagyok idezární az 1903-ik évről szóló bibliographiát. A) megjelent: 1. *A kassai múzeum egyiptomi emlékei.* (Kassa 1903). — 2. *Egyiptom irodalomtörténete.* (Egyetemes irodalomtörténet). Budapest, 1903. — 3. *Babylon-assyri irodalomtörténet.* (U. o.). — 4. *Az állatöv eredete.* (Uránia, 1903.) —

5. *Babilon és a Biblia.* (Budapest. 1903.) — 6. *A babiloni ásatások.* (Uránia, 1903.) — 7. *A husvétéről.* (Ethnographia, 1903.) — 8. Somogyi Ede: *Szumirok és Magyarok.* (Ismertetés; Budapesti Szemle, 1903. júliusi füzet. — U. o. novemberi füzet). — 9. *Die Entstehung der Zeit- und Kreistheilung.* (Oriental. Literaturzeitung 1903.) — 10. *Die Wege des Anu, Bel und Ea.* (Oriental. Literaturzeit. 1903.) — 11. *Das mittlere Reich der ägyptischen Geschichte.* (Zeitschrift für ägypt. Sprache und Alterthumskunde XL. Bd. 1903.) — 12. *Beitrag zur Chronologie des alten Reiches der ägypt. Geschichte.* (Orient. Literaturzeit. 1904. I. 15.) — 13. *Assyriologisches.* (U. o.). — 14. *Országghalom szumér szó?* (Nyelvőr 1904 jan.) — 15. *Babylonia és Assyria.* (Budapesti Szemle 1904 jan. és febr.) — 16. *A nippuri ásatások.* (Arch. Ért. XXIV. köt.) — B) sajtó alatt: 17. *La question de la pâque au conciles de Nicée et d'Antioche.* (Proceedings of the Society of Biblical Archaeology. London.) — 18. *A legrégibb törvénygyűjtemény.* (Ethnographia.) — 19. *Az egyiptomiak matematikai és astronomiai ismeretei.* (Math. és phys. közlöny.)

A II. OSZTÁLYBA :

KÜLSŐ TAGNAK :

PIERANTONI AUGUSTO olasz jogtörténeti író s publicistát olasz szenátort s a római egyetemen a nemzetközi jog tanárát, hazánk lelkes barátját *kültagnak* ajánlja **Óváry Lipót** lev. tag. Nagyszámú művei közül felsorolom a következőket: *Il progresso del diritto pubblico delle genti.* 1866. — *Storia degli studi del diritto internazionale in Italia.* 1870. — *Le tradizioni italiane e la riforma del codice di commercio.* 1870. — *La Chiesa Cattolica del Diritto Comune.* 1871. *Gli arbitrati internazionali e il trattato di Washington.* 1872. — *Movimento storico della legislazione intorno l'abolizione della pena di morte dall'anno 1865 sino al 1872.* — *Trattato di diritto Costituzionale* 1873. — *La riforma del Diritto delle genti e l'Istituto del Diritto internazionale.* 1874. — *Storia del Diritto internazionale nel secolo XIX.* 1876. — *Trattato di Diritto internazionale.* 1884. — *Il Diritto internazionale privato.* 1894. — *Nuovo trattato di Diritto Costituzionale.* 1897. — *La nazionalità boema e l'Impero Austro-Ungarico.* 1898. — *Gli avvocati di Roma antica.* 1900. — *Nuova Storia degli studi del Diritto internazionale in Italia.* 1904. — Mint a magyar szabadságharcban részt vett olasz légio parancsnoka, báró Monti Sándor fiának apósa, újabban egy kis monographiát adott ki, mely két részből áll. Az első rész czíme: *Il colonnello Alessandro Monti e la legione Italiana in Ungheria* (1819). A második rész czíme: *Gli Ungheresi nelle guerre nazionali italiane (1848—1866).*

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK:

Dr. BEKE MANÓ tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Kürschák József** levelező tag. Dr. Beke Manó urat az önálló tudományos kutatás terén, valamint a matematikai ismeretek terjesztése és tankönyvirodalmunk fejlesztése körül szerzett érdemeiért levelező tagságra legmelegebben ajánlom. Tavalyi ajánlásom alkalmával részletesen felsoroltam azokat az értekezéseket, melyekkel az algebrahoz és a differentialegyenletek elméletéhez adalékokat szolgáltatott. Hozzászoro-
hatom két legújabb értekezését: *A Bolyai-féle trigonometria, Egy függvényrelatio*. Mind a kettő a „Mathematikai és Physikai Lapok” 1903. folyamában jelent meg.

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

LEVELEZŐ TAGNAK:

HALAVÁTS GYULA m. kir. főgeológust a III. osztály B) alosztályába ismételve *levelező* tagul ajánlja **Lóczy Lajos** r. tag. Ajánlottnak nagy és hasznos tevékenysége hazánk talajának kutatásában, különösen az Alföld geológiájának, valamint a fiatalabb harmadkori rétegek puhatestű faunájának megismertetésében nyilatkozott és az 1901., 1902. és 1903. évi ajánlásokban nagyszámú értekezései fel voltak sorolva. Mult évben megemlített nagyobb munkája után (A balatonmelléki pontusi-korú rétegek faunája) Halaváts Gyula 1902. és 1903-ban *Vajda-Hunyad környékének geológiai alkotásáról* értekezett a m. kir. földtani intézet 1902. évi jelentésében és a magyar orvosok és természetvizsgálók Kolozsvárott tartott XXXII. vándorgyűlésén.

Dr. HOLLÓS LÁSZLÓ kecskeméti főreáliskolai rendes tanárt *levelező* tagnak ajánlja dr. **Mágócsy-Dietz Sándor** l. tag. Hollós László egy évtizednél hosszabb idő óta foglalkozik jelentős sikerrel a növénytannal és pedig kiválóan a gombákkal. Eleinte archaeológiai, majd a természettudományok egyéb ágaiban való jártasságának bizony-
ságául chemiai és geológiai közleményeket bocsátott közre; később azután egyes honi területek virágos növényeivel foglalkozott. Míg végre gombászati kutatásokba kezdett bele és az utóbbi években majd-
nem kizárólag ezekkel foglalkozik. E téren eddig is kiváló eredményeket ért el és pedig különösen a hasas gombákkal (Gasteromycetes) való foglalkozásában. Ez utóbbiakra vonatkozó honi adatokat revideálta, helyesbítette és fáradhatatlan gyűjtésével nagyszámú, új adatokkal kiegészítette. Lelkes munkájában, úgy makroskopi, mint mikroskopi

vizsgálatai alapján a Gasteromycetes körében a legelső kutatók közé küzdötte fel magát, — kit ilyennek, ismernek el nemcsak az európai, hanem az amerikai szakemberek is. A Gasteromycetessel való hosszú és kitaró foglalkozásának eredményeül szerencsém volt a tekintetes Akadémiának, a támogatásával közreadott Gasteromycetes monographiát bemutatni (Akadémiai Értesítő 1902. 405. l.), mely honi növénytani irodalmunknak Kitaibel, Kalchbrenner munkái mellett a legjelentősebb illusztrált irodalmi terméke, és melyet számos alább felsorolt irodalmi közlése előzött meg. Az ő érdeme, hogy jelenleg hazánk e tekintetben a legjobban átkutatott területek egyike. Mivelhogy Hollós ezzel a munkálkodásával és tudományos törekvésével is teljesen rászolgált a tudományos világ elismerésére és mivelhogy lelkesedésétől és kitünő vizsgáló képességétől még sok érdemes eredmény és munka várható, levelező tagul való megválasztásra a legmelegebben ajánlom. A tek. Akadémia, meggyőződésem szerint, benne igaz érdemet fog méltóképen kitüntetni, de egyúttal szorgalmas és tehetséges munkást nyerni. Irodalmi működéséről a következő jegyzék tanuskodik: *Adatok a Ranunculaceák rhizomáinak alak- és szövettanához*. I táblarajzzal, 1—17. lap. Kecskemét, 1892. Bölcsészettudori értekezés. A kecskeméti magy. kir. állami főreáliskola értesítőjében: *A kémiai gyakorlatokról*, 1—14. l. 1893/4. — *A kecskeméti, félegyházi és ó-kécskei fűrólyukak rétegsorozata*. 14—22. lap. 1893/4. — *Új adatok Magyarország gombáinak ismeretéhez*. 1—20. l. I tábla rajz. 1898/9. — A „Kecskemét“-ben: *A boglárkafélék földalatti szára*. 1892. 49. sz. — *Bugacz-Monostor növényvilágából és pásztoréletéből*. 1894. 21. sz. — *A szikra*. 1894. 23. sz. — *Felső-Pusztaszer*. 1894. 30. sz. — *Őszi kép Kecskemét vidékéről*. 1894. 41. sz. — *A kecskeméti artézi-kút fúrásáról*. 1895. 10. sz. — *Árva megyéből, a tótok otthonából*. 1895. 42., 43., 44. sz. — *A szőlősgazdák figyelmébe*. 1896. 27. sz. — *Kecskemét vidékének ehető gombái*. 1896. 47. sz. — *Emlékezés Hazslinszky Frigyesről*. 1897. 9. sz. — *Úti jegyzetek a Kaukazusból*. 1899. 16—23. sz. (Ugyanez különnyomatban. 1—67. lap). — A „Kecskeméti Lapok“-ban: *Krassó-Szörény-megyéből*. 1892. 44—46. sz. — *Kecskemét altalaja és turfája*. 1895. 21. sz. — A „Tolnamegyei Közlöny“-ben: *Növénygyűjtő kirándulás*. 1895. 18. sz. — A „Kertészeti Lapok“-ban: *Hamusz István*. 1895. 6. sz. — A „Szőlészeti és Borászati Lap“-ban: *Bugacz-Monostor növényvilágából és pásztoréletéből*. 1894. 24—25. sz. — A „Kecskemét Multja és Jelené“-ben: *Kutak; geológiai viszonyok*. Növényzet. 44—147. lap, egy táblával 1896. (Ugyanez különnyomatban 1—107. l.) — A „Földtani Közlöny“-ben: *A belga ivoire-granit sírkőről*. XXVI. k. 1895. — *Kecskemét altalaja*. 1895. XXV. k. 337—342. l. — *Der Untergrund der Stadt Kecskemét*. Bd. XXV. p. 373—378. 1895. — *A kecskeméti kútforrások alkalmával kikerült lignit*. 1896. XXVI. k. 130—132 l. — *Über den Lignit aus den Bohrlöchern bei Kecskemét*. Bd. XXVI. p. 179—181. 1896. — Az „Archaeológiai Értesítő“-ben: *Régiségek Tolna-*

megyéből. 1894. XIV. k. 1. sz. 70—73. l., egy táblával. — Tolnamegyei régiségekről. 1894. XIV. k. 4. sz. 353—355. l. 8 ábrával. — A kecskeméti csizmadiaák czełphara. 1894. XIV. k. 5. sz. 445. l. rajzzal. — Őskori köeszközök a kecskeméti határban. 1894. XIV. k. 5. sz. 445—446. lap rajzzal. — A „Magyar Chemiai Folyóirat“-ban: Készülék a kén-savképződés bemutatására. — Készülék a világító gáz előállítására. 1895. I. k. 9. füz. 142. l. 1—2. rajz. — A belga „ivoire-gránit“-ról. 1895. I. k. 6. füz. 83—85. l. — A „Természettudományi Közlöny“-ben: Népiés gombanevek. 355. füz. 1—2. l. 1899. — A szarvasgomba hazánkban és a külföldön. XXXIII. k. 377. füz. 11—28. l., 1—10. ábra. 1901. — A föld alatt termő gombák keresése. XXXIV. k. 396. füz. 519—522. l. 1902. — A „Természettudományi Közlöny. Pótfüzetek“-ben: Adatok Magyarország gombáinak ismeretéhez. XLV. füz. 42—44. l. 1898. — Félreismert Geasterek. XLVI. füz. 88—90. l. 1898. — Új adatok Magyarország föld alatt termő gombáinak ismeretéhez. XLVI. füz. 94—95. l. 1898. — *Sarcoscypha Kecskemétiensis nov. spec.* — Új Pezizák gombaflóránkban. XLVII. füz. 131—135. l. I tábla. 1898. — Új *Lycoperdon*-fajok Magyarország gombaflórájában. XLVII. f. 139—141. l. 1898. — A *Scleroderma Corium* (Guers.) Grav. XLVIII. füz. 187—189. l. 1898. — Gombák a Kaukazusból. L. f. 95—96 l. 1899. A *Bovista Debreceniensis* (Hazsl.) De Toni. LI. f. 141—143. l. 6 ábrával, 1899. — A *Morchella tremelloides* (Vent.) Lii. f. 191—194. l. A—E ábra, 1899. — Az igazi szarvasgomba Magyarországon és más újabb adatok föld alatt termő gombáink ismeretéhez. LII. f. 194—195. l. 1899. — Adatok gombáink ismeretéhez. LVI. f. 183—189. l. 1900. — Adatok Magyarország földalatti gombáinak ismeretéhez. LXI. f. 136—159. l. 1901. — Kecskemét vidékének *Geaster*-féléi. XLIX. f. 1—2. l. 1899. — Új adatok Magyarország gombáinak ismeretéhez. LIII. f. 21—23. l. 1900. — A „Természetrzaji Füzetek“-ben: A *Secotium acuminatum* Mont. Über *Secotium acuminatum* Mont. XXI. k. 432—438. l. 1899. — *Gasteromycetákra* vonatkozó helyesbitések. Auf *Gasteromyceten* sich beziehende Berichtigungen. XXV. k. 91—144. l. 1902. — A „Math. és Természettudományi Értesítő“-ben: Új *Gasteromyceta*-fajok Magyarországból. XIX. k. 5. f. 504—512. l. — A „Növénytani Közlemények“-ben: A szarvasgomba és más föld alatt termő gombák Pestmegyében. I. k. 1. f. 21—24. l. 1902. — A hazai *Scleroderma*-fajok szétválasztása. I. k. 2. f. 59—61. l. I tábla 1902. — A *Disciseda Czern. genus* fajai. I. k. 3. f. 105—107. l. 1902. — *Potoromyces loculatus* Mühl. in herb. I. k. 4. f. 155—156. l. A—B rajz 1902. — Adatok a Kaukázus gombáinak ismeretéhez. I. k. 4. f. 147—155. l. 1902. — A nyári és fehér szarvasgomba termőhelyei Magyarországbán. (Térképpel) II. k. 1. füz. 8—15. l. 1903. — *Geasteropsis nov. gen.* II. k. 2. f. 72—75. l. 14—15. rajz 1903. — Két új *Lycoperdon*-faj. II. k. 2. f. 75—76. l. 17 rajz. 1903. — Nőgrádm. földalatti gombái. II. k. 3. f. 132—134. l. 1902. Homokpusztáink jellemző gombáiról. II. k. 4. f. 170—173. l.

1902. — A „Hedvigia“-ban: *Die Arten der Gattung Disciseda Czern.* Bd. XLII. p. 20—22. 1903. — A Math. u. naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn“-ban: *Neue Gasteromyceten-Arten aus Ungarn.* Bd. XIX. p. 82—88. 1903. — Külön önállóan megjelent: *Magyarország Gasteromycetái.* 31 tábla eredeti rajzzal és fényképpel. 1—194 l. folio. 1903. — *Die Gasteromyceten Ungarns.* Mit 31 Tafeln Original-Zeichnungen und Photographien p. 2—210. folio. 1903.

Dr. ZIMÁNYI KÁROLY-t, magyar nemzeti múzeumi ásványtári őrt, *levelező* tagnak másodízben ajánlja **Krenner József** rendes tag. Dr. Zimányi Károly, a ki húsz év óta mint ásványtani szakember kiváló tudományos munkásságot fejtett ki, számos önálló kutatásokon alapuló szakértekezést írt, melyeknek jegyzékét, a tavalyi ajánlásom alkalmával, a tek. Akadémia közölte is. Értekezései főleg magyar nyelven jelentek meg; tanúskodnak önálló felfogásról, tartalomdúsak, haladást jelentenek a mineralogiai tudományban és méltányolják bel- és külföldi szakférfiak. Zimányi megválasztása esetén az Akadémia igen szorgalmas és hasznos tagot nyerne, kinek munkásságával még sok tudományos kérdés nyerne megoldást.

A III. OSZTÁLYBA.

KÜLSŐ TAGNAK:

Sir WILLIAM RAMSAY bölcsészeti doctort és az University-College chemia-professorát Londonban, *külső* tagul ajánlja **Than Károly** rendes tag. Ez elsőrangú chemiai bűvár kiváló kísérleti és elméleti kutatásai lényeges haladást jeleznek az általános chemia újabb szigorú irányú fejlődésében. Nagyszámú bűvárkódásai és felfedezései közül elégséges csak néhányra hivatkoznom. *Tanulmányok az elpárolgás és dissociatio fölött.* London, Phil. Transact. (1886—89). — *A folyadékok molekuláinak complexitásáról.* Chem. soc. Trans. (1893). — *Néhány folyadék molekula-képlete, meghatározva molekulafelületi energiájukból.* U. o. (1894) — *A folyadékok molekuláinak associatiója és dissociatiója.* — *Nem associáló folyadék-elegyek felületi energiája.* Proc. of the Royal Soc. (1894). Ez utóbbi vizsgálataiban szerző az Eötvös-féle törvényt alkalmazta a folyadékok molekulasúlyának meghatározására. A nevezett fontos törvényt kissé módosított alakban nemcsak számos új esetben kísérletileg igazolta, hanem a molekulasúlyok meghatározására kényelmes módszert is állapított meg. miáltal e hazánkban felfedezett törvény a tudományban közérdekűvé és általánosan elismertté vált. Kimutatta, hogy a helium-gáz egyes, a földön előforduló ásványokból előállítható. Proc. of the Royal Soc. (1895—96). Korszakot alkotó felfedezése volt a heliumon kívül az argon, neon,

krypton és xenonnak nevezett indifferens gázoknak kimutatása a levegőben. Fáradságos és remek kísérleti vizsgálataival e gázokat nemcsak tisztán állította elő, hanem azoknak physikai és egészen új chemiai sajátságait nagy szabotossággal megállapította. Szigorú physikai módszerek segítségével meghatározta azok atom- és molekulasúlyát. Ebből kiderült, hogy ez elemek a periodusos rendszernek új természetes csoportját alkotják, mely a negatív haloid elemek és a pozitív alkali fémek között átmenetül szolgál. Legújabb időben a radiumvegyületek emanációját tanulmányozva, egy kivételesen nagyszabású felfedezés küszöbén áll. a mennyiben eddigi vizsgálatai azt bizonyítják, hogy a radiumból helium válik ki. Ha sikerül bebizonyítania, hogy a helium a radium atomdissociációjából áll elő, mint azt sok bűvár gyanítja, úgy ez a chemia terén egyike volna a legnagyobb felfedezéseknek. Számtalan nagybecsű többi kutatásait mellőzve, a kiváló bűvárt, ki vizsgálataival a magyar tudományosság fényét is hathatósan növelte, ismételtlen ajánlom arra, hogy őt a Magyar Tud. Akadémia elismerésül külső tagjává válaszsza meg.

